

Sygn. akt II CSK 499/11

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa R. S.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Urzędu Morskiego, Przedsiębiorstwu
Budownictwa Wodnego Spółce Akcyjnej

oraz A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 lutego 2012 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej Skarbu Państwa Dyrektora Urzędu
Morskiego

od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 8 lutego 2011 r.,

odrzuca skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 22 września 2010 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Urzędu Morskiego reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w przedmiocie odrzucenia pozwu w zakresie, w jakim został on skierowany przeciwko Urzędowi Morskiemu. Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c., sąd odrzuca pozew, jeżeli jedna ze stron postępowania nie ma zdolności sądowej albo zdolności procesowej. Odrzucenie pozwu, z tej przyczyny, nastąpi dopiero wówczas, gdy brak nie będzie uzupełniony zgodnie z przepisami kodeksu. Przepis ten obligował Sąd do podjęcia czynności zmierzających do wyjaśnienia statusu prawnego Urzędu Morskiego, który nie ma zdolności sądowej. Na skutek podjętych przez Sąd czynności pełnomocnik powoda wskazał, że pozwanym jest Skarb Państwa – Dyrektor Urzędu Morskiego. W tych okolicznościach Sąd pierwszej instancji uznał, że powód sprecyzował oznaczenie strony pozwanej, której mylne oznaczenie w pozwie nie stanowiło podstawy do odrzucenia pozwu.

Zażalenie na to postanowienie, wniesione przez pozwanego Skarb Państwa – Dyrektora Urzędu Morskiego, zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 8 lutego 2011 r., który podzielił ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Od tego postanowienia skargę kasacyjną wniósł pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Urzędu Morskiego, który zaskarżył je w całości, zarzucając – w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. – naruszenie art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. w zw. z art. 386 § 3 w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. poprzez odmowę jego zastosowania oraz art. 70 § 1 k.p.c. w zw. z art. 199 § 2 w zw. z art. 386 § 3 w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. poprzez błędną jego wykładnię polegającą na uznaniu, że znajduje on zastosowanie także do przypadków, gdy brak zdolności sądowej ma charakter nieusuwalny. Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i odrzucenie pozwu w zakresie, w jakim zasądza na rzecz powoda od Skarbu Państwa 89.080 zł z odsetkami ustawowymi od 21 kwietnia 2007 r. do dnia zapłaty, 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz 1.114 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżonym postanowieniem oddalono zażalenie wniesione na postanowienie Sądu pierwszej instancji odmawiające odrzucenia pozwu. Podstawę procesową wydania przez Sąd Okręgowy postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu stanowił art. 222 k.p.c., według którego, oddalając zarzuty, których uwzględnienie uzasadniałoby odrzucenie pozwu, sąd wyda oddzielne postanowienie i może wstrzymać dalsze rozpoznanie sprawy, aż do uprawomocnienia się tego postanowienia.

Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c., skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego można wnieść od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Przepis ten, w zakresie dotyczącym postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie odrzucenia pozwu kończącego postępowanie w sprawie, stanowi odpowiednik uchylonego art. 392 § 1 k.p.c., który przewidywał możliwość wniesienia kasacji od tego rodzaju postanowień do Sądu Najwyższego. Na tle tego ostatniego przepisu w postanowieniu z dnia 24 maja 1999 r., II CZ 37/99 (OSNC 1999, nr 12, poz. 211) Sąd Najwyższy stwierdził, że od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na orzeczenie odmawiające odrzucenia pozwu (art. 222 k.p.c.) kasacja nie przysługuje. W uzasadnieniu tego postanowienia zwrócono uwagę na to, że postanowienie sądu pierwszej instancji odmawiające odrzucenia pozwu, jak to wynika wprost z art. 394 § 1 pkt 1 k.p.c., nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Z tego też względu również postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na to postanowienie nie może być uznane za kończące postępowanie w sprawie. Po jego wydaniu postępowanie toczy się dalej i zostanie zakończone orzeczeniem merytorycznym albo formalnym kończącym to postępowanie. Zasadność stanowiska Sądu pierwszej instancji odnośnie do braku podstawy uzasadniającej odrzucenie pozwu podlega tylko kontroli instancyjnej. Stanowisko prezentowane w powołanym wyżej postanowieniu zostało potwierdzone także w orzecznictwie Sądu Najwyższego na tle obecnie obowiązującego art. 398¹ § 1 k.p.c. W postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r., III CSK 48/06 (OSNC 2007, nr 1, poz. 12) Sąd Najwyższy przyjął, że

postanowieniem sądu drugiej instancji „w przedmiocie odrzucenia pozwu”, kończącym postępowanie (art. 398¹ § 1 k.p.c.), jest orzeczenie oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające pozew, orzeczenie zmieniające postanowienie sądu pierwszej instancji oddalające, na podstawie art. 222 k.p.c., zarzut, którego uwzględnienie uzasadniałoby odrzucenie pozwu, a także orzeczenie – wydane w wyniku uwzględnienia apelacji – mocą którego uchylono zaskarżony wyrok i pozew odrzucono.

Podzielając stanowiska przedstawione w wyżej przedstawionych orzeczeniach Sądu Najwyższego, należało skargę kasacyjną odrzucić na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z § 2 k.p.c., gdyż od zaskarżonego postanowienia wniesienie skargi kasacyjnej było niedopuszczalne.